

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
46

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

RYNEK RZEPAKU

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1992 ROKU

ISSN 1231-269X

ANALIZY RYNKOWE

Redaktor naczelny
Jadwiga Seremak-Bulge

PAŹDZIERNIK 2014

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Maria Zwolińska (przewodnicząca)
Stanisław Stańko (wiceprzewodniczący)
Jadwiga Seremak-Bulge (redaktor naczelny)
Piotr Szajner (sekretarz redakcji)
Tadeusz Chrościcki
Bogumiła Kasperowicz
Krystyna Świetlik
Iwona Szczepaniak
Marzena Trajer
Barbara Domaszewicz

KOMITET REDAKCYJNY:

Maria Zwolińska, Andrzej Kowalski, Jadwiga Seremak-Bulge, Piotr Szajner, Marzena Trajer,
Ewa Machowina

REDAKTOR RYNKU RZEPAKU:

Ewa Rosiak

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner
SKŁAD I DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 1190 egz. Ark. wyd. 4,52

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	5
II. Rynek oleistych na świecie <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr inż. Magdalena Bodył</i>	6
III. Rynek oleistych w Unii Europejskiej <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	12
IV. Rynek oleistych w Polsce	17
1. Produkcja rzepaku <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	17
2. Obroty rzepakiem <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	22
3. Handel zagraniczny produktami oleistymi <i>dr inż. Magdalena Bodył</i>	24
4. Przemysł tłuszczowy <i>dr inż. Ewa Rosiak, dr Marek Wigier</i>	32
5. Ceny detaliczne i spożycie tłuszczów roślinnych <i>dr inż. Ewa Rosiak</i>	36
Aneks	44

Po wzroście światowych zbiorów nasion oleistych o 6,8% w sezonie 2013/14, w sezonie 2014/15 przewiduje się dalszy ich wzrost o 4,3% do 519,7 mln ton. Spodziewane są rekordowe zbiory soi, najważniejszej rośliny oleistej na świecie oraz większe zbiory: bawełny, ziaren palmowych, sezamu, kopry i lnu, które z nadwyżką zrekompensują spadek zbiorów rzepaku, nasion słonecznika i orzeszków ziemnych. Światowe zużycie nasion oleistych zwiększy się, ale będzie mniejsze od ich produkcji, w wyniku czego zapasy nasion na koniec sezonu będą bardzo wysokie. Poprawa relacji podaży-popytu na światowym rynku nasion oleistych i produktów ich przerobu, przyczyni się do kolejnego spadku cen.

Zbiory rzepaku w skali globalnej wyniosą 67,5 mln ton i będą o 3,5% mniejsze niż w sezonie poprzednim. Rekordowe zbiory rzepaku w UE-28, nie zrekompensowały ich spadku u pozostałych kluczowych producentów. Najbardziej obniżyły się zbiory rzepaku w Kanadzie (o 22,0%). Zmalały też w Chinach, Indiach i na Ukrainie, a w drugiej połowie sezonu przewiduje się także ich spadek w Australii. Globalny bilans rzepaku w sezonie 2014/15 będzie napięty. Całkowite zużycie przekroczy produkcję i zapasy rzepaku na koniec sezonu zmaleją.

Zbiory rzepaku w UE-28 zwiększyły się w 2014 r. do 23,6 mln ton (o 10,7%), w wyniku wzrostu plonów o 11,4%. Areal jego uprawy był mniejszy niż przed rokiem o 0,6%. W grupie czterech kluczowych producentów, najbardziej wzrosły zbiory rzepaku we Francji (o 26,5%), następnie w Polsce (o 20,5%) i Wielkiej Brytanii (o 17,4%), a najmniej w Niemczech (o 7,6%). Pomimo wysokich zbiorów, przerób rzepaku w sezonie 2014/15 wzrośnie niewiele (o 0,5%), z uwagi na spodziewane spowolnienie dynamiki po-

pytu na olej rzepakowy ze strony sektora biopaliw. Zapasy rzepaku w UE-28 na koniec sezonu będą wysokie.

W Polsce zbiory rzepaku były rekordowe, zwiększyły się do 3,2 mln ton, w wyniku wzrostu plonów o 16,5% oraz arealu uprawy o 3,3%. Na krajowym i europejskim rynku wystąpiła przewaga podaży nad popytem rzepaku i jego ceny spadły. W III kwartale 2014 r., w którym skupiono ponad 1,4 mln ton (43% zbiorów), przeciętna cena skupu rzepaku wyniosła 1277 zł/t i była o 9,4% niższa niż przed rokiem. Relacje cen rzepak : pszenica pozostały korzystne dla producentów rzepaku i zasiewy rzepaku ozimego pod przyszłoroczne zbiory były zbliżone lub niewiele niższe w porównaniu z jego powierzchnią koszoną w 2014 roku.

Przy rekordowych zbiorach i utrzymującym się wysokim popycie na olej rzepakowy ze strony krajowego sektora biopaliw, przewiduje się duży wzrost przerobu rzepaku w sezonie 2014/15. Eksport rzepaku prawdopodobnie zmaleje, ale będzie wysoki. Zmalać też prawdopodobnie jego import, do poziomu najniższego od sześciu lat. Zapasy rzepaku na koniec sezonu pozostaną niskie.

Wyniki handlu zagranicznego produktami oleistymi w I półroczu 2014 r. nieznacznie się pogorszyły, bowiem bardziej wzrosły wydatki na import, niż wpływy z eksportu tej grupy towarowej. Deficyt handlu zagranicznego produktami oleistymi był o 4,6% większy niż w I półroczu 2013 roku. Wzrósł eksport i import olejów roślinnych i śrut oleistych, a zmalał nasion oleistych i margaryn. Przewiduje się, że również w skali całego roku deficyt handlu zagranicznego produktami oleistymi będzie niewiele większy niż przed rokiem, a w sezonie 2014/15, przy niższych cenach produktów oleistych na światowych rynkach, może być mniejszy.

Duże i średnie zakłady przemysłu tłuszczowego w I półroczu 2014 r. zwiększyły znacząco produkcję surowego i rafinowanego oleju rzepakowego. Zmniejszyły natomiast produkcję margaryn, ze względu na niższy popyt eksportowy. Wyniki finansowe przemysłu tłuszczowego wyraźnie poprawiły się w porównaniu z I półroczem 2013 r., ale były gorsze niż w całym przemyśle spożywczym. Sektor generował zyski. Wskaźnik bieżącej płynności finansowej wzrósł, przy czym nadal był niższy od uznawanego przez banki za bezpieczny. Znacząco wzrosły nakłady inwestycyjne i stopa inwestowania. W II półroczu 2014 r. sytuacja finansowa przemysłu tłuszczowego powinna być równie dobra, ze względu na dalszy wzrost produkcji większości głównych wyrobów i możliwą poprawę relacji cen zbytu produktów do cen zakupu surowców.

W pierwszych ośmiu miesiącach br. na rynku tłuszczów roślinnych, jak i zwierzęcych, a także wielu innych grup produktów żywnościowych przeważały spadki cen detalicznych, głównie z uwagi na duży spadek cen surowców do ich produkcji, niższe ceny nośników energii i paliw oraz spowolnienie dynamiki eksportu. Przewiduje się, że w skali całego roku średni poziom cen detalicznych tłuszczów roślinnych będzie niższy niż w roku poprzednim. Tańsze będą zarówno margaryny, jak i oleje roślinne.

W konsumpcji tłuszczów roślinnych w 2014 r. i w latach następnych będzie kontynuowany powolny trend wzrostowy. Przewiduje się, iż przy niewielkich zmianach w bezpośrednim ich spożyciu w gospodarstwach domowych, nastąpić będzie dalszy wzrost ich zużycia w przemyśle spożywczym i gastronomii.

SUMMARY

After an increase in the global crops of oil seeds by ca. 6.8% in 2013/14, in the 2014/15 season they are expected to increase again, by ca. 4.3%, to 519.7 million tonnes. It is expected that the crops of soybeans, the most important oleaginous plant in the world, will be record high, and the crops of cotton, palm seed, sesame, dill and linen will be higher and will more than offset the decrease in the crops of rapeseed, sunflower seed and peanuts. The global consumption of oil seeds will increase but will be lower than their production, and thus the level of inventories at the end of the season will be very high. The improved balance between supply and demand in the global oil seeds market and their processing products will further decrease their prices.

The global crops of rapeseed will amount to 67.5 million tonnes and will be 3.5% lower than in the previous season. Record-high crops of rapeseed within EU-28 have not compensated for their decrease recorded by other key producers. The crops of rapeseed have dropped the most in Canada (by 22.0%). They also diminished in China, India and Ukraine, and in the other half of the season they are also expected to drop in Australia. The global rapeseed balance will be very stretched in the 2014/15 season. Total consumption will exceed production, and rapeseed inventories as of the end of the season will drop.

In 2014, the crops of rapeseed in EU-28 increased by 10.7% to 23.6 million tonnes, as the yield was 11.4% higher. Its acreage was 0.6% smaller than the year before. Among the four key producers, rapeseed crops increased the most in France (by 26.5%), then in Poland (by 20.5%) and the UK (by 17.4%); the growth was the smallest in Germany (by 7.6%). Despite the high crops, the processing of rapeseed in the 2014/15 will increase only slightly (0.5%), owing

to the expected slowdown in the growth rate of demand for rapeseed on the part of the biofuel sector. At the end of the season the level of rapeseed inventories in EU-28 will be high.

In Poland, the crops of rapeseed were record high; they increased to 3.2 million tonnes, as a result of yield being 16.5% higher and acreage being 3.3% higher. Supply dominated in both the domestic and European markets, and the prices of rapeseed dropped. In Q3 of 2014, in which over 1.4 million tonnes (43% of crops) were purchased, the average rapeseed buying-in price amounted to PLN 1277 per tonne and was 9.4% lower than a year ago. The ratio of rapeseed to wheat prices remained favourable for rapeseed producers, and the scale of planting of winter rapeseed for next year's crops was similar or slightly lower as compared to the area harvested in 2014.

Given the record-high crops and a sustained high demand for rapeseed oil on the part of the domestic biofuel sector, it is expected that the processing of rapeseed in the 2014/15 season will increase considerably. Rapeseed exports will likely fall but will still remain high. Also its imports will likely diminish, to the lowest level in six years. The inventories of rapeseed at the end of the season will remain low.

The performance of foreign trade in oil products in the first half of 2014 deteriorated slightly, as expenditures on imports in this group increased more than revenues from exports. The deficit of foreign trade in oil products was 4.6% higher than in the first half of 2013. The exports and imports of plant oils and oil meals increased, and it decreased for oil seeds and margarines. It is expected that the deficit in foreign trade in oil products for the whole year will be slightly higher

than a year ago, and in the 2014/15 season, with lower prices of oil products in global markets, it may be smaller.

In the first half of 2014, large and medium-sized oil and fat industry facilities significantly increased their production of raw and refined rapeseed oil. Yet owing to the lower export demand, they decreased the production of margarines. The financial performance of the oils and fats industry was significantly better as compared to the first half of 2013, yet it was worse than in the whole food industry. The sector generated earnings. The current liquidity ratio increased, yet it was still lower than what banks consider to be safe. Investment outlays and the investment rate increased considerably. In the second half of 2014, the financial situation of the oils and fats industry is expected to be equally good, due to the continued increase in the production of major products and the likely improvement of the ratio of the selling prices of those products to the purchase prices of raw materials.

In the first eight months of this year, falling retail prices dominated in the market of plant and animal fats, as well as of many other food products. This was mainly due to the considerable drop in the prices of raw materials for their production, lower energy and fuel prices, and a slowdown in the growth rate of exports. For the whole year, the average retail prices for plant fats are expected to be lower than last year. Both margarines and plant oils will be cheaper.

The consumption of plant fats in 2014 and the years to come will remain in a slow upward trend. It is expected that with small changes in their direct household consumption, their consumption in the food industry and the catering industry will continue to grow.

WARUNKI PRENUMERATY

Prenumerata realizowana przez Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB.

Zamówienia na prenumeratę w wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel.: 22 50 54 685 lub faks: 22 50 54 636 w godzinach 8:00-16:00.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4) pokój numer 3.

Prenumerata roczna 2 egz. w 2014 r.:

- wersja papierowa/wersja elektroniczna – 42 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2014 roku wynosi 42 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85, faks: 505-46-36
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>